

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького  
Факультет суспільно-гуманітарних наук та права  
Кафедра соціології та філософії

Затверджено на засіданні кафедри соціології та філософії

завідувач кафедри



Л.В. Афанасьева

протокол № 1 від 02.09.2024 р.

Назва курсу Нормативний/вибірковий	<b>ОК-03 Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту</b> нормативний
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень доктор філософії (Phd)
Назва спеціальності	032 Історія та археологія
Назва освітньої програми	Історія та археологія
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2024-2025/ I семестр / 1 курс
Викладач	Глебова Н.І., професор, доктор соціологічних наук, професор кафедри соціології та філософії
Посилання на профайл викладача	<a href="http://fim.mdpu.org.ua/sklad-kafedry-sotsiologiyi/glebova-natalya-ivanivna/">http://fim.mdpu.org.ua/sklad-kafedry-sotsiologiyi/glebova-natalya-ivanivna/</a>
Контактна інформація та комунікація (зворотний зв'язок) з викладачем	(096)2296685 <a href="mailto:hlebovanatalia@msspu.edu.ua">hlebovanatalia@msspu.edu.ua</a>
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	<a href="http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4616">http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=4616</a>
Консультації	<i>Онлайн консультації: через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького.</i>

## 1. АНОТАЦІЯ

Оволодіння програмою освітнього компоненту «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту» курсу сприяє виконанню здобувачами завдань з інших дисциплін, які передбачають наукові дослідження, узагальнення теоретичного матеріалу і розробку практичних рекомендацій щодо застосування результатів наукового дослідження. Матеріал навчальної дисципліни допоможе при аналізі інформаційних джерел, підготовці дисертаційного дослідження, статей, доповідей на науково-практичних конференціях. Вивчення дисципліни надасть здобувачам можливість ознайомитися із нормативними документами і чинними вимогами до дисертаційних робіт в Україні, типовою структурою дисертацій, процедурами проходження захисту дисертаційної роботи.

## 2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**Мета** викладання ОК «Методика наукового аналізу та розробки дисертаційного проекту» полягає у формуванні в аспірантів основних теоретико-методологічних засад наукового пошуку та підготовки дисертаційної роботи.

**Основними завданнями** вивчення навчальної дисципліни є:

- закріпити, поглибити й узагальнити у здобувачів системні науково-теоретичні знання з питань розробки дисертаційного проекту;
- виявити здатність самостійно застосувати отримані знання, вміння та навички у науковій діяльності;
- ознайомлення аспірантів із нормативними документами і чинними вимогами до дисертаційних робіт в Україні, типовою структурою дисертацій, процедурами проходження захисту дисертаційної роботи.

## 3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння наступними компетентностями:

**Загальні компетентності:**

**ЗК 1.** Здатність до системного наукового світогляду, вміння його використання у своїй професійній діяльності;

**ЗК 2.** Здатність до розробки та реалізації всього послідовного процесу ґрунтового наукового дослідження;

**ЗК 3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

**ЗК 4.** Здатність до створення та розвитку нових наукових ідей та використання їх у своїй наукових дослідженнях;

**ЗК 7.** Набуття універсальних навичок науковця, уміння використовувати сучасні інформаційні технології, усні та письмові форми презентації результатів своєї наукової діяльності;

**Фахові компетентності:**

**ФК 2.** Знання всього комплексу інформаційного управління науковим дослідженням;

**ФК 4.** Знання можливостей та основних напрямів наукової співпраці у сфері історичної науки;

**ФК 8.** Здатність правильного використання методологічних основ наукового дослідження в галузі історичної науки та освіти;

**ФК 10.** Здатність до професійної участі за фахом у виконанні науково-дослідних програм, грантових проектів

#### **4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ**

##### **Програмні результати навчання (ПРН)**

- ПРН 1.** Знання основних філософських концепцій та історичної методології, які можна використовувати в своїх наукових дослідженнях;
- ПРН 2.** Знання основ наукової розробки та виконання інноваційно-дослідницького завдання;
- ПРН 5.** Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;
- ПРН 8.** Здатність володіння навичками вибору методів і засобів вирішення завдань наукового дослідження;
- ПРН 10.** Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності;
- ПРН 11.** Вміння здійснювати аналітичний підхід до дослідження різних галузей історичної науки та археології;
- ПРН 14.** Професійні навички до написання наукових робіт, статей та тез, до участі у вітчизняних і міжнародних конференціях за своїм фахом;
- ПРН 15.** Здатність до професійної участі за фахом у виконанні науково-дослідних програм, грантових проектів.

#### **SOFT-SKILLS, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ**

Комунікація  
Узгоджена робота  
Вирішення проблем  
Тайм-менеджмент  
Ухвалення рішень  
Організаційний  
Врегулювання конфліктів

#### **КОМПЕТЕНТНОСТІ, НАПРАВЛЕНІ НА ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ ФОРМУЮТЬСЯ В ОСВІТНЬОМУ КОМПОНЕНТІ**

Якісна освіта  
Навчання впродовж усього життя для всіх  
Гендерної рівності  
Скорочення нерівності

## 5. ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вид заняття	Лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	10	20	60

## 6. ПОЛІТИКА КУРСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Політика освітнього компонента визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача вищої освіти при його вивченні. Вимоги можуть стосуватися відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь тощо); правил поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи та ін.); заохочень і стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали тощо). Політику освітнього компонента рекомендується вибудовувати з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Положення про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, Положення про академічну доброчесність в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького, Кодексу академічної доброчесності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького.

Під час занять вітається активне включення здобувачів в обговорення, виконання практико-орієнтованих завдань, створюється творчий простір для формування практичних умінь і навичок (аналіз етнічно-державотворчих процесів в Україні, презентація основних зразків української культури в контексті розвитку світового історичного й культурного процесу, вдосконалення навичок дослідницької роботи з джерелами та об'єктивного аналізу історичних фактів, моделювання ролі України у сучасних євроінтеграційних процесах тощо), дотримується студентоцентрикований підхід до здобувачів. При оцінюванні враховується пізнавальна активність, креативність здобувачів, глибина засвоєного матеріалу.

Завдання викладач надає наприкінці заняття, а також висвітлює на сторінці Центру дистанційних освітніх технологій.

При опануванні курсу слід дотримуватись академічної доброчесності. Роботи повинні бути оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування (в т.ч. із використанням мобільних девайсів), втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності є підставою незарахування роботи викладачем. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувач повинен повторно виконати роботу. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування (наприклад, сервіс центру дистанційних освітніх технологій).

Здобувачі вищої освіти можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichnadobrochesnistj>

Здобувачі мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті.

Освітній процес під час військового стану здійснюється у синхронно-асинхронному форматі з обов'язковим дотриманням безпекового режиму під час повітряних тривог.

## 7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література
Тема 1. <b>Наука та наукові дослідження</b>	Лекція (2год.) Семінарське заняття 1 (4 год.) Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 9; 10;];
Тема 2. <b>Технологія наукових досліджень</b>	Лекція (2год.) Семінарське заняття 2 (2 год.) Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 9; 10;];
Тема 3. <b>Системний підхід, його місце та роль у науковому пізнанні.</b>	Лекція (2год.) Семінарське заняття 3 (2 год.) Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 9; 10;];
Тема 4. <b>Наукове мислення в організації та проведенні наукових досліджень</b>	Лекція (2 год.) Семінарське заняття 4 (2 год.) Сам. роб. (6 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 9; 10;];
Тема 5. <b>Оприлюднення результатів наукових досліджень</b>	Лекція (2год.) Семінарське заняття 5 (2 год.) Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10;];
Тема 6. <b>Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів</b>	Семінарське заняття 6 (4 год.) Сам. роб. (6 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10;];
Тема 7. <b>Підготовка і захист дисертаційної роботи</b>	Семінарське заняття 7 (4 год.) Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10;];
Тема 8. <b>Етика наукових досліджень</b>	Сам. роб. (8 год.)	[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 10;]

### 7. 2 СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Наука та наукові дослідження	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Виникнення та еволюція науки.</li> <li>2. Наукова теорія як форма узагальнення та систематизації знань.</li> <li>3. Види та ознаки наукового дослідження.</li> <li>4. Методологія і методи наукових досліджень.</li> <li>5. Організація наукової діяльності в Україні.</li> </ol>
Тема 2. Технологія наукових досліджень	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Процес наукового дослідження і його характеристика</li> <li>2. Напрямок, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення робочої гіпотези</li> <li>3. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.</li> <li>4. Теоретичні та прикладні наукові дослідження</li> <li>5. Структура і правила оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу</li> <li>6. Бібліографічний апарат наукових досліджень.</li> <li>7. Інформаційний пошук у процесі науково-дослідної роботи.</li> </ol>
Тема 3. Наукове мислення в організації та проведенні наукових досліджень	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність та особливості наукового мислення</li> <li>2. Стил наукового мислення</li> <li>3. Управління знаннями. Інтелектуальний капітал</li> <li>4. Проблеми формування наукового мислення</li> <li>5. Проблемні ситуації в межах наукового дослідження</li> </ol>
Тема 4. Оприлюднення результатів наукових досліджень	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Види наукових публікацій</li> <li>2. Наукова монографія</li> <li>3. Наукова стаття</li> <li>4. Тези наукової доповіді (повідомлення)</li> <li>5. Наукова доповідь (повідомлення)</li> <li>6. Правила оформлення публікацій</li> </ol>
Тема 5. Підготовка і захист дисертаційної роботи	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дисертаційні роботи та їх види</li> <li>2. Загальна методика виконання дисертаційної роботи.</li> <li>3. Оформлення дисертаційної роботи.</li> <li>4. Автореферат дисертації: методика написання та оформлення</li> <li>5. Попередня експертиза дисертації.</li> <li>6. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.</li> <li>7. Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради</li> <li>8. Оформлення атестаційної справи.</li> </ol>

### 7.3 СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. <b>Наука та наукові дослідження</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Виникнення та еволюція науки.</li> <li>2. Наукова теорія як форма узагальнення та систематизації знань.</li> <li>3. Види та ознаки наукового дослідження.</li> <li>4. Методологія і методи наукових досліджень.</li> <li>5. Організація наукової діяльності в Україні.</li> </ol>
Тема 2. <b>Технологія наукових досліджень</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Процес наукового дослідження і його характеристика</li> <li>2. Напрямок, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення робочої гіпотези</li> <li>3. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження.</li> </ol>
Тема 3. <b>Типи та структура досліджень</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Теоретичні та прикладні наукові дослідження</li> <li>2. Структура і правила оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу</li> <li>3. Бібліографічний апарат наукових досліджень.</li> <li>4. Інформаційний пошук у процесі науково-дослідної роботи.</li> </ol>
Тема 4. <b>Системний підхід, його місце та роль у науковому пізнанні.</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність системного аналізу та його предмет</li> <li>2. Поняття системи та її властивості</li> <li>3. Класифікація систем</li> <li>4. Зв'язки (поток). Види зв'язків</li> <li>5. Структура системи</li> <li>6. Сутність методу моделювання</li> <li>7. Основні функції та етапи побудови моделей систем. Класифікація моделей</li> </ol>
Тема 5. <b>Наукове мислення в організації та проведенні наукових досліджень</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність та особливості наукового мислення</li> <li>2. Стил наукового мислення</li> <li>3. Управління знаннями. Інтелектуальний капітал</li> <li>4. Проблеми формування наукового мислення</li> <li>5. Проблемні ситуації в межах наукового дослідження</li> </ol>
Тема 6. <b>Оприлюднення результатів наукових досліджень</b>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Види наукових публікацій</li> <li>2. Наукова монографія</li> <li>3. Наукова стаття</li> </ol>

Тема 7. Презентація наукового дослідження	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Тези наукової доповіді (повідомлення)</li> <li>2. Наукова доповідь (повідомлення)</li> <li>3. Правила оформлення публікацій</li> </ol>
Тема 8. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальні положення щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.</li> <li>2. Вимоги і методика написання фахового вступного реферату до аспірантури</li> <li>3. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах).</li> </ol>
Тема 9. Підготовка дисертаційної роботи	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дисертаційні роботи та їх види</li> <li>2. Загальна методика виконання дисертаційної роботи.</li> <li>3. Оформлення дисертаційної роботи.</li> <li>4. Автореферат дисертації: методика написання та оформлення</li> </ol>
Тема 10. захист дисертаційної роботи	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Попередня експертиза дисертації.</li> <li>2. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.</li> <li>3. Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради</li> </ol> <p>Оформлення атестаційної справи.</p>

#### 7.4 СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

Назва теми	Зміст теми
Тема 1. Науковий проект: предметне та проблемне поле	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Виникнення та еволюція науки.</li> <li>2. Наукова теорія як форма узагальнення та систематизації знань.</li> <li>3. Специфіка наукового пошуку</li> <li>4. Напрямок, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення робочої гіпотези</li> <li>5. Визначення мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження</li> </ol>
Тема 2. Технологія наукових досліджень	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Види та ознаки наукового дослідження.</li> <li>2. Методологія і методи наукових досліджень.</li> <li>3. Організація наукової діяльності в Україні.</li> </ol>



<p><b>Тема 3. Системний підхід, його місце та роль у науковому пізнанні.</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Процес наукового дослідження і його характеристика</li> <li>2. Теоретичні та прикладні наукові дослідження</li> <li>3. Структура і правила оформлення звіту про виконану науково-дослідну роботу</li> <li>4. Бібліографічний апарат наукових досліджень.</li> <li>5. Інформаційний пошук у процесі науково-дослідної роботи.</li> </ol>
<p><b>Тема 4. Наукове мислення в організації та проведенні наукових досліджень</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність системного аналізу та його предмет</li> <li>2. Поняття системи та її властивості</li> <li>3. Класифікація систем</li> <li>4. зв'язки (потоки). Види зв'язків</li> <li>5. Структура системи</li> <li>6. Сутність методу моделювання</li> <li>7. Основні функції та етапи побудови моделей систем. Класифікація моделей</li> </ol>
<p><b>Тема 5. Оприлюднення результатів наукових досліджень</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Сутність та особливості наукового мислення</li> <li>2. Стиль наукового мислення</li> <li>3. Управління знаннями. Інтелектуальний капітал</li> <li>4. Проблеми формування наукового мислення</li> <li>5. Проблемні ситуації в межах наукового дослідження</li> </ol>
<p><b>Тема 6. Підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Види наукових публікацій</li> <li>2. Наукова монографія</li> <li>3. Наукова стаття</li> <li>4. Тези наукової доповіді (повідомлення)</li> <li>5. Наукова доповідь (повідомлення)</li> <li>6. Правила оформлення публікацій</li> </ol>
<p><b>Тема 7. Підготовка і захист дисертаційної роботи</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Загальні положення щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів.</li> <li>2. Вимоги і методика написання фахового вступного реферату до аспірантури</li> <li>3. Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах).</li> </ol>
<p><b>Тема 8. Етика наукових досліджень</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Дисертаційні роботи та їх види</li> <li>2. Загальна методика виконання дисертаційної роботи.</li> <li>3. Оформлення дисертаційної роботи.</li> <li>4. Автореферат дисертації: методика написання та оформлення</li> </ol>

<b>Тема 9. Експертиза дисертаційної роботи</b>	<ol style="list-style-type: none"><li>5. Попередня експертиза дисертації.</li><li>6. Подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.</li><li>7. Публічний захист дисертації на засіданні спеціалізованої вченої ради</li><li>8. Оформлення атестаційної справи.</li></ol>
--	--



## ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

**Тема 1. Основні принципи й розвиток науки та наукових досліджень** Наука є системою знань, спрямованих на вивчення природи, суспільства та техніки через використання різних методів дослідження. Історія науки включає розвиток від античної філософії до сучасної міждисциплінарної науки. Основними принципами наукового дослідження є об'єктивність, системність, перевірюваність і логічність. Наука сприяє технологічному прогресу та вирішенню глобальних викликів.

**Тема 2. Технологія наукових досліджень** Процес наукового дослідження включає визначення проблеми, формулювання мети й завдань, розробку гіпотез, вибір методів, збір і аналіз даних, а також оформлення результатів. Особливу роль відіграє інформаційний пошук і аналіз літератури. Завершальний етап — презентація результатів через публікації, звіти або конференції.

**Тема 3. Типи та структура наукових досліджень** Наукові дослідження поділяються на теоретичні та прикладні. Структура дослідження включає введення, огляд літератури, методичку, результати, висновки та список літератури. Бібліографічний апарат та інформаційний пошук є важливими складовими.

**Тема 4. Системний підхід і моделювання у науковій діяльності** Системний підхід передбачає вивчення об'єкта як системи з елементами, зв'язками і структурою. Моделювання є методом створення абстрактних моделей для аналізу реальних процесів. Основні типи моделей: фізичні, математичні, логічні. Етапи моделювання: постановка задачі, вибір моделі, аналіз і валідація результатів.

**Тема 5. Наукове мислення в організації досліджень** Наукове мислення базується на критичному аналізі, формулюванні гіпотез і логічних висновках. Воно забезпечує ефективну організацію дослідницького процесу, враховує специфіку задач і сприяє розвитку інтелектуального капіталу.

**Тема 6. Оприлюднення результатів наукових досліджень** Оприлюднення включає підготовку наукових статей, монографій, тез і доповідей. Необхідно дотримуватися вимог до оформлення публікацій і використовувати стандарти академічного письма. Презентація результатів може бути реалізована на конференціях та у наукових журналах.

**Тема 7. Презентація наукового дослідження** Ефективна презентація наукової роботи передбачає створення зрозумілих і структурованих тез, доповідей та візуалізацій. Необхідно вміти аргументувати свої висновки і відповідати на питання аудиторії.

**Тема 8. Підготовка наукових кадрів** Підготовка включає розробку вступних рефератів, написання дисертацій і проведення досліджень на здобуття ступеня доктора філософії або доктора наук. Процес вимагає дотримання академічних стандартів і підготовки автореферату.

**Тема 9. Підготовка дисертаційної роботи** Дисертація є самостійним науковим дослідженням. Основні етапи: вибір теми, аналіз літератури, проведення досліджень, оформлення результатів. Автореферат є стислою версією дисертації, що відображає її основні положення.

**Тема 10. Захист дисертаційної роботи** Процес захисту включає попередню експертизу, подання роботи до спеціалізованої ради, публічний захист і оформлення атестаційної справи. Успіх залежить від якості дослідження та вміння його презентувати.

## ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

	<b>1. Розробка дослідницького інструментарію</b> Розробіть анкету або опитувальник для збору даних у рамках вашого дослідження. Опишіть цільову аудиторію, тип запитань (відкриті, закриті, шкальні), а також обґрунтуйте, як отримані дані допоможуть вирішити дослідницькі завдання.
	Виконання творчого завдання
	Виконання практико-орієнтованого завдання

### ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ

#### 1. Есе на тему:

"Значення науки в сучасному суспільстві"

"Роль науки у вирішенні глобальних викликів"

"Інновації в сучасній науці: від концепції до впровадження"

#### 2. Дослідження історії розвитку наукової дисципліни

Оберіть наукову галузь і підготуйте доповідь, зосереджуючись на ключових відкриттях, персоналіях та їхньому значенні для науки і суспільства.

#### 3. Розробка концепції дослідження

Опис дослідження, спрямованого на розв'язання актуальної проблеми. Включіть цілі, задачі, методи реалізації, очікувані результати й індикатори успіху.

Проаналізуйте вплив науки на соціальні, економічні та культурні процеси. Наведіть приклади, які ілюструють цей вплив.

### ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНІ ЗАВДАННЯ

#### 1. Аналіз наукової статті

Оберіть статтю у вашій галузі. Проведіть аналіз її структури, методології та висновків. Включіть рекомендації щодо її вдосконалення.

#### 2. Розробка плану експерименту

Складіть план для перевірки гіпотези, вказавши змінні, об'єкт, методи та інструменти дослідження.

#### 3. Оцінка ризиків у проектній діяльності

Розробіть матрицю ризиків для соціального чи наукового проекту, визначте ймовірність їх виникнення, потенційний вплив і запропонуйте способи мінімізації.

Розробіть план організації моніторингу соціального або наукового проекту. Вкажіть ключові етапи, показники ефективності, методи збору даних і критерії оцінки результатів.

### Завдання:

1. Розробіть опитувальник для оцінки ролі науки у вирішенні сучасних соціальних викликів. Опишіть, як результати можуть бути використані для розробки політики.
2. Напишіть есе на тему "Роль науки в розвитку суспільства".
3. Проведіть аналіз одного сучасного наукового відкриття, зосереджуючи увагу на його соціальному впливі.
4. Складіть план проведення дослідження за обраною темою, вказавши всі етапи і методи.

5. Напишіть короткий звіт про проведений аналіз літератури з обраної теми.
6. Створіть презентацію для представлення попередніх результатів дослідження.
7. Визначте, які компоненти структури є обов'язковими для обраного вами типу дослідження. Наведіть приклади.
8. Проведіть аналіз структури наукової статті та запропонуйте можливі вдосконалення.
9. Напишіть вступ і огляд літератури для власного дослідницького проекту.
10. Розробіть модель для аналізу конкретного процесу (наприклад, екологічного чи соціального).
11. Напишіть короткий звіт про результати використання системного підходу у вашій роботі.
12. Виконайте аналіз переваг та обмежень обраної моделі.
13. Напишіть есе "Критичне мислення як інструмент науковця".
14. Розробіть гіпотезу для вирішення проблеми, актуальної для вашої галузі досліджень.
15. Проведіть аналіз можливих помилок в організації наукових досліджень.
16. Напишіть тези для конференції на обрану тему.
17. Створіть графіки чи діаграми для візуалізації результатів вашого дослідження.
18. Підготуйте статтю для публікації у науковому журналі.
19. Підготуйте презентацію для представлення вашого дослідження перед науковою спільнотою.
20. Розробіть структуру доповіді для конференції.
21. Візьміть участь у рольовій грі "Захист наукового проекту".
22. Напишіть реферат на тему вашого наукового дослідження.
23. Підготуйте план роботи для написання дисертації.
24. Створіть шаблон автореферату для вашого дослідження.
25. Напишіть вступ до дисертаційної роботи.
26. Розробіть структуру основної частини дисертації.
27. Підготуйте розділ "Висновки" для вашої роботи.
28. Створіть план презентації для захисту дисертації.
29. Підготуйте відповіді на можливі питання, які можуть виникнути під час захисту.
30. Розробіть стратегію комунікації з членами спеціалізованої ради.

### **Питання для підсумкового контролю:**

1. Які основні принципи наукового дослідження?
2. Як наука впливає на розвиток сучасного суспільства?
3. Які виклики постають перед наукою в умовах глобалізації?
4. Які етапи включає процес наукового дослідження?
5. Чому інформаційний пошук є важливим етапом дослідження?

6. Як оформлюються результати наукових досліджень?
7. Які основні типи наукових досліджень?
8. Що включає структура наукової статті?
9. Як правильно оформлювати бібліографічний апарат?
10. Що таке системний підхід у наукових дослідженнях?
11. Які основні типи моделей використовуються в науці?
12. Як проводиться валідація моделей?
13. Які основні характеристики наукового мислення?
14. Як формулюється наукова гіпотеза?
15. Які помилки можуть виникнути під час організації досліджень?
16. Які основні вимоги до оформлення наукових публікацій?
17. Як правильно створювати графічні візуалізації даних?
18. Які платформи використовуються для оприлюднення наукових результатів?
19. Як структурувати наукову доповідь?
20. Які ключові елементи успішної презентації?
21. Як відповідати на запитання під час наукових виступів?
22. Що таке автореферат і які його основні вимоги?
23. Які етапи включає підготовка дисертаційної роботи?
24. Як планувати роботу над дисертацією?
25. Які розділи повинна містити дисертаційна робота?
26. Як писати вступ до дисертації?
27. Які основні критерії оцінки дисертації?
28. Як підготуватися до публічного захисту дисертації?
29. Які питання можуть виникнути під час захисту?
30. Як ефективно комунікувати з членами спеціалізованої ради?

### МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми і засоби оцінювання
<b>РН 1.</b> Знання основних філософських концепцій та історичної методології, які можна використовувати в своїх наукових дослідженнях;	проблемно-орієнтоване навчання, аналіз кейсів, дискусії, дослідницький метод, групові обговорення	перевірка аналітичних робіт, оцінка участі в дискусіях.
<b>РН 2.</b> Знання основ наукової розробки та виконання інноваційно-дослідницького	Освоєння основних принципів наукової методології, включаючи теоретичне та прикладне	Оцінка рефератів і творчих завдань із застосуванням інноваційних підходів.

завдання	дослідження. Застосування інноваційних підходів до розробки ідей, зокрема використання міждисциплінарних інструментів.	Аналіз і рецензування практико-орієнтованих завдань, таких як планування експериментів і оцінка ризиків.
<b>РН 5.</b> Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;	індивідуальна робота, аналіз наукових джерел, навчальні тренінги з використання наукових баз даних, роботи з бібліографічними джерелами.	оцінка дослідження літератури, рецензії на статті. написання реферату.
<b>РН 8.</b> Здатність володіння навичками вибору методів і засобів вирішення завдань наукового дослідження;	комунікативні методи навчання, семінари, інтерактивні методи.	оцінка виступів, письмових робіт, участь у дискусіях. тестування
<b>РН 10.</b> Здатність професійно стежити за новітніми вітчизняними та світовими науковими публікаціями, для використання їх у своїй науковій та педагогічній діяльності;	індивідуальна робота, аналіз наукових джерел обговорення ситуацій, кейс-метод	участь у дискусіях, есе на етичну тему.
<b>РН 11.</b> Вміння здійснювати аналітичний підхід до дослідження різних галузей історичної науки та археології;	лекції, семінари, презентації, дебати, методи активного слухання, навчальні дискусії, підготовка наукових доповідей.	оцінка презентацій, захист доповідей. доповідь, оцінка аргументації.
<b>РН 14.</b> Професійні навички до написання наукових робіт, статей та тез, до участі у вітчизняних і міжнародних конференціях за своїм фахом;	науково-дослідницький метод, написання наукових робіт, аналіз даних, методи формулювання гіпотез і висновків, тренінги з методології досліджень.	аналіз етапів дослідження, перевірка звітів, рецензування наукових робіт.
<b>РН 15.</b> Здатність до професійної участі за фахом у виконанні науково-дослідних програм, грантових проєктів.	проєктний метод, групова робота, планування і розробка проєктів, методи активного навчання, вивчення прикладів успішних соціальних проєктів, воркшопи.	рецензування проєктів, оцінка командної роботи. Підсумковий контроль: залік.

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ФОРМ І ВИДІВ КОНТРОЛЮ

**Оцінювання результатів навчання** здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/> та «Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького» <https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/>.

Бально-накопичувальна система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти з кожного освітнього компонента містить поточний, підсумковий контроль знань та оцінювання самостійної роботи. Робота здобувачів на навчальних заняттях оцінюється за видами

навчальної діяльності. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні роботи здобувачів на навчальних заняттях складає 30 балів. Самостійна робота є видом навчальної діяльності здобувача, яка підлягає оцінюванню. Викладач визначає види самостійної роботи здобувачам. Максимальна сумарна кількість балів при оцінюванні самостійної роботи здобувачів складає 30 балів.

Підсумковий контроль знань – вид контролю, який проводиться наприкінці навчального семестру у формі екзамену, раліку/диференційного заліку.

**Загальний бал (ЗБ) з освітнього компонента складається з суми балів, отриманих за навчальну, самостійну роботу та підсумковий контроль знань.**

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи (КР), загальний бал рахується за формулою:  $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР) / 2$ , де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено проходження навчальної практики (НП), загальний бал (ЗБ) рахується за формулою:  $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + НП) / 2$ , де ЗБ ОК = 100 балів; НП = 100 балів.

Якщо освітнім компонентом передбачено виконання курсової роботи та проходження навчальної практики, загальний бал (ЗБ) рахується за формулою:  $ЗБ = (ЗБ\text{ ОК} + КР + НП) / 3$ , де ЗБ ОК = 100 балів; КР = 100 балів; НП = 100 балів.

<b>Бально-накопичувальна система здобувача з освітнього компонента</b>		
Результати навчальної діяльності здобувача, які підлягають	<b>Робота на навчальних заняттях (максимальний сумарний бал – 30):</b>	
	<p>1. <b>Аналіз наукових досліджень у галузі (обрана тема)</b> Оберіть одну з актуальних тем у галузі вашої спеціалізації та проведіть огляд наукових досліджень, пов'язаних з цією темою.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Які основні проблеми та питання розглядаються в наукових роботах з цієї теми?</li> <li>○ Які результати досліджень є найбільш значущими для розвитку галузі?</li> <li>○ Які методи використовуються для вирішення цих проблем?</li> <li>○ Сформулюйте власні висновки та рекомендації на основі огляду.</li> </ul>	10
	<p>2. Підготуйте проект наукової статті на основі ваших досліджень. Стаття має включати:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Огляд актуальності теми.</li> <li>○ Основні методи дослідження та їх опис.</li> <li>○ Ключові результати та висновки.</li> <li>○ Відповідність вимогам до академічного письма.</li> </ul>	10

<p><b>3. Розробка наукового проєкту</b> Створіть науковий проєкт з обраної теми, що базується на сучасних досягненнях у відповідній галузі. Проєкт має включати:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Опис актуальності теми та мети дослідження.</li> <li>○ Формулювання наукових гіпотез або завдань.</li> <li>○ Опис методів дослідження та плану роботи.</li> </ul> <p>Очікувані результати та їх вплив на розвиток галузі.</p>	10
<p><b>Самостійна робота студента (максимальний сумарний бал – 30):</b></p>	
<p><b>Розробка дослідницького інструментарію</b> Розробіть анкету або опитувальник для збору даних у рамках вашого дослідження. Опишіть цільову аудиторію, тип запитань (відкриті, закриті, шкальні), а також обґрунтуйте, як отримані дані допоможуть вирішити дослідницькі завдання.</p>	10
<p>Виконання творчого завдання</p>	10
<p>Виконання практико-орієнтованого завдання</p>	10
<p><b>Підсумковий контроль: залік (максимальний бал – 40)</b></p>	
<p><b>Загальний бал (максимальний бал – 100)</b></p>	

### Оцінювання видів навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
<p>Підготовка і захист завдання</p>	<p>Максимально 5 балів:            –5 балів – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми,            –4 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено широкий аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,            –3 бали – завдання виконано згідно вимог, зміст відповідає темі, представлено достатній аналіз проблеми, але є деякі недоліки у тексті,            –1-2 бали – зміст не відповідає темі, є багато недоліків, невідповідність вимогам щодо оформлення, плагіат.            0 балів – відповідь відсутня</p>
<p>Творчі завдання/Практико-орієнтовані завдання</p>	<p>Максимально 10 балів:            9-10 балів - завдання виконане самостійно, повністю без допомоги викладача; має високий рівень поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає самостійно інформаційні джерела, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності; демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ; здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов            8 балів - завдання виконане повністю з використанням літератури, запропонованої викладачем; має високий рівень</p>



	<p>поінформованості, потрібний для прийняття рішень; добирає інформаційні джерела до рекомендованих, що відповідають завданню; володіє вміннями творчо-пошукової діяльності, демонструє високий рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, частково здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>6-7 балів - завдання виконано без допомоги викладача, але відзначається неповнотою викладу думок; уміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки, може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних і нестандартних навчальних ситуаціях, демонструє достатній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов не вдається</p> <p>5 балів – завдання виконано з допомогою викладача й відзначається неповнотою викладу думок; не завжди вміє чітко і точно інтерпретувати отриману інформацію у контексті своєї діяльності; критично ставиться до отриманої від викладача інформації; наводить аргументи, робить необхідні висновки; може зіставляти, узагальнювати й систематизувати інформацію під керівництвом викладача; вільно застосовує вивчений матеріал лише у стандартних навчальних ситуаціях; демонструє посередній рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>3-4 балів - завдання виконано фрагментарно після консультації з викладачем або під його керівництвом; усвідомлює недостатній обсяг інформації, виявляє розуміння висновків з певного питання; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без подальшого її аналізу, демонструє низький рівень професіоналізму у проведенні практичних вправ, не здатний модифікувати дібрані вправи відповідно до актуальних умов</p> <p>2-3 балів - завдання виконано фрагментарно під керівництвом викладача; необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією не сформовані; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання фахових завдань; більшість передбачених завдань не виконано</p> <p>0-1 балів - необхідні завдання, передбачені навчальною програмою не виконані; не має елементарних умінь працювати з навчальною інформацією, необхідні практичні вміння і навички не сформовані</p>
--	---

Підсумковим контролем на освітньому компоненті є залік, на його складання надається 40 балів. Залік включає 2 теоретичні питання (максимально оцінюється в 20 балів), практичне завдання (максимально оцінюється в 20 балів).

**Критерії оцінювання підсумкового контролю:**

Характеристика критеріїв оцінювання знань	Якісна шкала	Оцінюван ня теоретичн ого питання, практично	За 40 бальною шкалою

		<b>ГО завдання</b>	
<b>Високий рівень</b> Характеризується глибокими, міцними, узагальненими, системними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	відмінно	9-10	36-40
<b>Високий рівень</b> Характеризується глибокими і міцними знаннями – з предмета, уміннями застосувати знання, творча, навчальна діяльність має частково дослідницький характер, позначена уміннями самостійно оцінювати різноманітні життєві ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особистісну позицію.	Добре	8	33-35
<b>Достатній рівень</b> Характеризується знаннями суттєвих ознак, понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними. Студент самостійно засвоює знання у стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, синтезом, узагальненням, порівнянням, абстрагуванням), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки.	Добре	6-7	30-32
<b>Середній рівень</b> Знання неповні, поверхневі. Студент відновлює основний навчальний матеріал, але недостатньо осмислено, не вміє самостійно аналізувати, робити висновки. Здатний вирішувати завдання за зразком. Володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.	задовільно	5	27-29
<b>Початковий рівень</b> Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, обумовлюється початковим уявленням про предмет вивчення.	задовільно	3-4	24-26
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних задач.	Не зараховано (з можливістю повторного складання)	2-3	21-23
Незнання значної частини навчального матеріалу, суттєві помилки у відповідях на питання, невміння орієнтуватись при виконанні практичних задач, незнання основних фундаментальних положень	Не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента)	0-1	1-20

**Оцінювання результатів навчання в Університеті здійснюється відповідно до 100-бальної шкали:**

Сума балів за всі види навчальної	О цінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики, диференційованого заліку	для заліку

діяльності			
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C	Добре	
64-73	D	Задовільно	
60-63	E	Задовільно	
35-59	F X	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### ПОРЯДОК ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ОТРИМАНИХ В НЕФОРМАЛЬНІЙ ОСВІТІ

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання, отриманих в неформальній освіті. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання у процесі неформальної освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького <http://surl.li/lgwzd>

Викладач надає здобувачам актуальну інформацію про підвищення рівня професійної підготовки та можливе перезарахування результатів, отриманих у неформальній освіті. Такі рекомендації надаються здобувачам на сторінках освітніх компонентів на ЦОДТ, а також в telegram-групах.

### 9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

#### Основна література

1. Беляєв, В. О. (2020). *Основи наукових досліджень: теорія та практика*. Київ: Наукова думка.
2. Герасимова, О. І. (2019). *Наукове дослідження як інтелектуальна діяльність: від теорії до практики*. Харків: Фоліо.
3. Коваль, В. Г. (2018). *Методи досліджень у соціальних науках*. Львів: Світ.
4. Лапіна, Т. І. (2017). *Критичне мислення в науковій діяльності*. Київ: Логос.
5. Савченко, А. С. (2020). *Соціальне проектування в сучасному світі*. Київ: Видавництво “Академія”.
6. Шевченко, Н. М. (2021). *Технологія наукових досліджень: сучасні підходи*. Одеса: Астропринт.
7. Bell, J. (2014). *Doing Your Research Project: A Guide for First-time Researchers*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
8. Creswell, J. W. (2018). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
9. Gerring, J. (2017). *Case Study Research: Principles and Practices*. Cambridge: Cambridge University Press.
10. Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2008). *The Balanced Scorecard: Measures that Drive Performance*. Boston: Harvard Business School Press.
11. Mertens, D. M. (2014). *Research and Evaluation in Education and Psychology: Integrating Diversity With Quantitative, Qualitative, and Mixed Methods*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
12. Robson, C. (2011). *Real World Research: A Resource for Social Scientists and Practitioner-Researchers*. Chichester: Wiley.

### Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
2. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific](http://sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific).
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.
5. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://korolenko.kharkov.com>.
6. COMINDWORK: Talk : <https://ni.comindwork.com/open.aspx/COMINDWORK/Talk/C>
7. Управління проектами онлайн . Режим доступу: <http://webedo.ru/pages/>
8. Журнал " Управління проектами" Режим доступу:<http://pmmagazine.ru/about.asp>
9. **Національна академія наук України**Офіційний сайт: [www.nas.gov.ua](http://www.nas.gov.ua) Огляд наукових новин, публікацій, конференцій та науково-дослідних установ.
10. **Наукова бібліотека Національного університету "Києво-Могилянська академія"** Офіційний сайт: [library.ukma.edu.ua](http://library.ukma.edu.ua) Ресурси для дослідників, доступ до електронних видань, наукових журналів.
11. **Державна науково-технічна бібліотека України** Офіційний сайт: [www.dntb.gov.ua](http://www.dntb.gov.ua) Інформація про наукові дослідження, новітні технології та ресурси для дослідників.